

AB (12) ÜLKELERİNDE KAMU İÇ MALİ KONTROL YAKLAŞIMI ÇERÇEVESİNDE KURULAN MERKEZİ UYUMLAŞTIRMA BİRİMLERİ

Vildan UZUNAY

Devlet Bütçe Uzman Yardımcısı

vildan@bumko.gov.tr

Giriş

Avrupa Birliği genişleme sürecinde, AB fonlarının kullanılması ve fonların kullanımı sırasında hem Birliğin hem de aday ülkelerin mali çıkarlarının korunması amacıyla aday ülkelerde etkin bir mali kontrol sisteminin kurulması gereği ortaya çıkmış, Avrupa Komisyonu tarafından “Kamu İç Mali Kontrol” yaklaşımı geliştirilmiştir.

Kamu İç Mali Kontrol, COSO modelini esas alan ve kamu sektöründe idarelerin iç kontrol ortamlarını geliştirmeleri amacıyla oluşturulan bir iç mali kontrol sistemidir. Kamu iç mali kontrol, Avrupa Komisyonu tarafından benimsenen bir yaklaşımdır. Aday statüsündeki ülkeler ile Avrupa Birliği müktesebatına uyum sağlanması amacıyla belirlenen başlıklar üzerinde müzakereler yapılmaktadır. Bu başlıklardan “Mali Kontrol Faslı”nın unsurlarından biri olan Kamu İç Mali Kontrol sistemi ile kamu yönetimi reformu kapsamında belirlenen standartlar çerçevesinde tüm aday ülkelerde kamu kaynaklarının etkin, etkili bir şekilde kullanılmasını amaçlayan bir kamu mali kontrol sistemi oluşturulması amaçlanmaktadır.

Kamu iç mali kontrol sistemi, mali yönetim ve kontrol, fonksiyonel olarak bağımsız iç denetim ile merkezi uyumlaştırma fonksiyonu olmak üzere üç unsurdan oluşmaktadır. Merkezi

uyumlaştırma fonksiyonu, bu alanlarda standartlaşma ve metodolojiyi geliştirmek üzere mali yönetim ve kontrol ile iç denetim merkezi uyumlaştırma birimlerinden oluşmaktadır.

Merkezi uyumlaştırma birimi, mali yönetim ve kontrol ve iç denetim hakkında yeni düzenlemelerin uygulanmasını koordine etmek amacıyla uluslar arası kabul görmüş standartlara ve en iyi uygulamalara dayalı iç kontrol ve denetim yöntemlerinin geliştirilmesinden sorumludur. Merkezi uyumlaştırma birimi; standartları belirleme, düzenlemeler yapma, izleme, raporlama, eğitim programları hazırlama, uyumlaştırma ve iyi uygulama örneklerini yaygınlaştırma fonksiyonlarını ifa eder.

Bu çalışmada; AB(15) ülkelerinde ulusal bütçe için merkezi uyumlaştırma birimi şeklinde bir yapı olmadığından sonradan üye olan ülkelerde, Kamu İç Mali Kontrol yaklaşımı çerçevesinde mali yönetim ve kontrol ile iç denetim alanlarında oluşturulan merkezi uyumlaştırma birimlerinin kuruluşu, örgütlenişi, organizasyon yapısı, görevleri ve yaptığı düzenlemeler incelenecektir.¹

¹ Merkezi Uyumlaştırma Birimleri ile ilgili bilgiler AB web sitesinden elde edilmiştir.

1) Bulgaristan

Bulgaristan'da kamu mali yönetim ve kontrol sistemlerinin kurulmasından Maliye Bakanlığı sorumludur. 2001 yılında Maliye Bakanlığı içinde kurulan bağımsız yapıda olan Kamu İç Mali Kontrol Ajansı (PIFC Agency) 2005 yılına kadar mali yönetim ve kontrol ile iç denetim

alanlarında merkezi uyumlaştırma fonksiyonlarını yürütmüştür.

2005 yılında Kamu İç Mali

Kontrolün Geliştirilmesi Stratejisi (Strategy for Development of Public Internal Financial Control in the Republic of Bulgaria) Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilmiş, bu kapsamda mali yönetim ve kontrol ile iç denetim alanlarında ayrı birimlerin kurulması, bunların da Bakanlık içinde bir Genel Müdürlük altında birleştirilmesi kararlaştırılmıştır. Bu amaçla, Mali Yönetim ve Kontrol Merkezi Uyumlaştırma Birimi ve İç Denetim Merkezi Uyumlaştırma Birimi, Maliye Bakanlığına bağlı **İç Kontrol Genel Müdürlüğü (Internal Control Directorate)** içinde fonksiyonel olarak ayrı birimler şeklinde kurulmuştur.

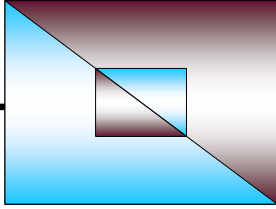
İç Kontrol Genel Müdürlüğü'nün Görevleri

- Strateji ve metodolojiler geliştirmek ve ilerletmek, mali yönetim ve kontrol ile iç denetimi de ayrı ayrı kapsayacak şekilde iç kontrol alanındaki mevzuat uygulamalarını koordine etmek ve uyumlaştırmak,

- İç kontrol alanında standartlar, kurallar, rehberler, talimatlar, el kitapları ve standart çalışma tablo formları üzerinde metodolojiler düzenlemek, güncellemek ve geliştirmek,
- İç kontrolün etkin bir şekilde uygulanmasını sistematik olarak gözden geçirmek ve değerlendirmek,
- İç kontrol alanında mesleki becerilerin geliştirilmesi çalışmalarını koordine etmek,
- Görevlerini mali yönetim ve kontrol için ayrı iç denetim için ayrı birimler şeklinde yerine getirmek,
- Bulgaristan Ulusal Denetim Ofisi ile işbirliği içinde çalışmak.

Mali Yönetim ve Kontrol Birimi'nin Görevleri;

- Tüm kamu sektöründe yönetsel sorumluluk kavramının benimsenmesi için 3-5 yıllık stratejik planlar ve yıllık faaliyet planları (raporları) hazırlamak,
- Uluslar arası kabul görmüş kamu iç kontrol standartlarına uygun olarak mali yönetim ve kontrol sistemlerinin kurulmasına ilişkin stratejiler, standartlar, metodolojiler, rehberler, el kitapları, modeller vb. geliştirmek,
- Kamu sektöründe etkin ve etkili bir kontrol ortamı, risk yönetim

politikası, uygun ve maliyet etkin kontrol faaliyetleri ile bilgi ve iletişim sistemlerinin yönetilmesi, düzenli izleme ve raporlama sistemlerinin geliştirilmesi konusunda idareleri desteklemek, mekanizmalar geliştirmek,

- Kamu sektöründe mali yönetim ve kontrol sistemleri için öz değerlendirme metodolojileri/araçlarının geliştirilmesi ve kullanılmasını desteklemek,
- Kamu sektöründe mali yönetim ve kontrol sistemlerinin ve yönetsel sorumluluğun uygulanması aşamasında görev alan üst yöneticiler ve personel için profesyonel eğitim programları geliştirmek, koordine etmek ve desteklemek,
- Kamu sektöründe mali yönetim ve kontrol sistemlerinin çıkarılan ve yayınlanan kurallara, rehberlere, standartlara vb. uygunluğunu düzenli olarak izlemek ve analiz etmek ve mevcut sistemin geliştirilmesi için Maliye Bakanlığına ve diğer harcamacı bakanlıklara tavsiyelerde bulunmak,
- Mali yönetim ve kontrolün uygulanması ve en iyi uygulama örneklerini geliştirmek için düzenli toplantılar ayarlamak,
- İç Denetim Birimi ile işbirliği içinde kamu sektöründe mali yönetim ve kontrolün gelişimi hakkında Konsolide Edilmiş Yıllık Raporlar hazırlamak.

İç Denetim Birimi'nin Görevleri;

- 3-5 yılı içeren stratejik planlar ve yıllık faaliyet raporları (planları) geliştirmek,
- Uluslararası kabul görmüş kamu iç denetim standartları ile uyumlu olarak iç denetimin kurulmasına ilişkin stratejiler, prosedürler, risk analizi esaslı metodolojiler, rehberler, iç denetim elkitabı modelleri, iç denetim yönergesi ve etik kurallar geliştirmek,
- Kamu sektöründe risk ve riskli alanların belirlenmesi, analiz edilmesi ve yönetilmesi alanında Mali Yönetim ve Kontrol Birimi'ni desteklemek,
- Denetim raporlaması hakkında modeller geliştirmek,
- İç denetim birimlerinin yıllık planlamaları hakkında rehberler geliştirmek,
- Denetim tavsiyelerini izlemek için kamu kurumlarındaki yöneticiler için rehberler hazırlamak,
- İç denetim birimleri, iç denetim yönergeleri, iç denetim raporları ve diğer yayınlanan konularda veri tabanı oluşturmak, sistem esaslı denetim sonucu oluşan denetim tavsiyeleri için bir kayıt oluşturmak,
- Stratejiler, uygulamalar ve performans konusunda problemlerin tartışılacağı düzenli

toplantılarla kamu sektöründe iç denetçilerin kalitesini arttırmak,

- Kamu iç denetim alanında standartların, metodolojilerin, rehberlerin vb. uyumunu sağlamak ve mevcut sistemin geliştirilmesi, kamu iç denetim mesleğinin kalitesini arttırmak amacıyla Maliye Bakanına tavsiyelerde bulunmak için düzenli olarak izleme faaliyetlerini yürütmek,
- İç denetim uygulamasının ve en iyi uygulama örneklerinin geliştirilmesi için düzenli toplantılar yapmak,
- Kamu iç denetiminin gelişimi hakkında Konsolide Edilmiş Yıllık Raporlar hazırlamak,
- Kamu iç denetçilerinin seçim, adaylık, işten çıkarılma kriterlerini belirlemek,
- Yönetim ile iç denetçiler arasında çıkan uyuşmazlıklarda görüş belirtmek.

Merkezi Uyumlaştırma Biriminin Temel Düzenlemeleri

- Kamu İç Mali Kontrol Kanunu (Public Internal Financial Control Law)
- Kamu Sektörü Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu (Financial Management and Control in the Public Sector Act)

- Kamu Sektöründe İç Denetim Kanunu (Law on Internal Audit in the Public Sector)
- Mali Yönetim ve Kontrol Rehberi (FM/C Manuals)
- İç Denetim Rehberi (Internal Audit Manuals)
- Denetim Yönergesi (Audit Charter)
- Etik Kurallar (Code of Ethics)

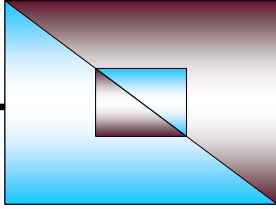
2) Çek Cumhuriyeti

Maliye Bakanlığı mali yönetim ve iç denetim alanında uyumlaştırma ve gelişimden sorumlu merkezi otoritedir. Bu alanda tek bir merkezi uyumlaştırma birimi vardır. Maliye Bakanlığı içinde **Mali Kontrol Merkezi Uyumlaştırma Birimi (Central Harmonisation Unit for Financial Control)** görev almaktadır.

Mali Kontrol Merkezi Uyumlaştırma Birimi şu alt birimlerden oluşmaktadır:

- Kamu İdari Kontrol ve İç Denetimin Uyumlaştırılması (Harmonisation of Public Administrative Control and Internal Audit)
- Kamu İdari Kontrol (Public Administrative Control)
- Yönetimsel Kontrolün Uyumlaştırılması (Harmonisation of Managerial Control)

- AB Fonlarının Denetimi (Audit of EU Funds)
- Bölgesel Otonom Birimlerinin İdaresinin Gözden geçirilmesi (Reviewing of Economy of Territorial Autonomous Units)

Merkezi uyumlaştırma birimi, uluslar arası standartlar ve iyi uygulama örneklerine dayanarak mali yönetim kontrol ve iç denetim sistemini geliştirmek ve desteklemekten ve bu alanlarda yeni mevzuatın geliştirilmesinden sorumlu merkezi yapıdır.

Mali Kontrol Merkezi Uyumlaştırma Biriminin Görevleri;

- Mali kontrol sistemini geliştirmek,
- AB tavsiyeleri doğrultusunda mevzuatı uyumlaştırmak,
- Kamu idarelerinde mali kontrol sistemlerinin işleyişi ile ilgili metodolojiler geliştirmek,
- Kamu idarelerinde mali kontrol birimlerinde çalışanlar için mesleki eğitimler düzenlemek,
- Kamu idarelerinde mali kontrol uygulamalarını koordine etmek ve ortak bir uygulama oluşturmak,
- Kamu idarelerinde mali kontrol alanında ortak bir uygulama oluşturmak için elde edilen, raporlanan tüm bilgileri ve Bakanlığın faaliyetleri ile ilgili ayrıca Sayıştay, OLAF yetkilileri ile ilişkiler sonucu gerekli tüm bilgileri sağlamak.

Merkezi Uyumlaştırma Biriminin Temel Düzenlemeleri;

- Kamu İdarelerinde Mali Kontrol Hakkında Kanun (Act on Financial Control in Public Administration)
- Etik Kurallar
- İç Denetim Yönergesi
- Elkitapları
- Rehberler
- Yönergeler

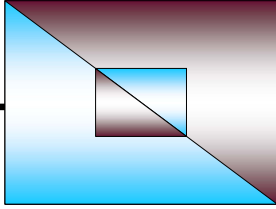
3) Estonya

Kamu iç mali kontrol alanında temel sorumlu otorite Maliye Bakanlığı'dır. Maliye Bakanlığı içinde yer alan **Mali Kontrol Başkanlığı (Financial Control Department)** hem mali yönetim ve kontrol hem de iç denetim alanında Merkezi Uyumlaştırma Birimi görevini yürütmektedir.

Merkezi uyumlaştırma biriminden ayrı olarak 2004 yılında Maliye Bakanlığı içinde **İç Denetim Kurulu** kurulmuştur. Kurul, iç denetime ilişkin politika ve prosedürlerin belirlenmesinden ve koordinasyonundan sorumludur.

Merkezi Uyumlaştırma Birimi olarak Mali Kontrol Başkanlığının (MKB) temel görevleri;

- Kamu idarelerinde iç kontrol sistemlerini değerlendirmek ve geliştirmek,
- Mali yönetim ve kontrol ile iç denetime ilişkin rehberler hazırlamak ve yöntemler belirlemek,
- İdarelerde iç kontrol sistemlerinin uygulanmasını ve iç denetimlerin yürütülmesini koordine etmek,
- İç denetçilerin kalitesini değerlendirmek,
- Kaynakların kullanımına ilişkin denetimler yapmak,
- İç denetçilerin çalışmalarını düzenlemek için rehber hazırlamak,
- OLAF resmi işbirliği ortağı olarak diğer görevleri yapmak.

Merkezi Uyumlaştırma Biriminin Temel Düzenlemeleri;

- Kamu İdareleri için İç Denetim Kuralları
- Mali Yönetim ve Kontrol Rehberi (FM/C Manuals)
- İç Denetim Rehberi (Internal Audit Manuals)
- Denetim Yönergesi (Audit Charter)
- Etik Kurallar (Code of Ethics)
- Kamuda İç Denetçiler için İyi İç Denetim Uygulama İlkeleri (Good

Internal Audit Practice Guidelines For Public Sector Internal Auditors)

- İç Denetim Elkitabı (Internal Audit Handbook)

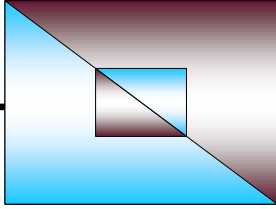
4) GKRY

Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nde kamu iç mali kontrol alanında tek bir temel otorite yoktur. KİMK sisteminin uyumlaştırılmasından ve merkezi bir iç kontrol ve denetim hizmetlerinin sunulmasından sorumlu iki ayrı ve bağımsız birim vardır.

Mali yönetim ve kontrol alanında merkezi uyumlaştırma fonksiyonu, Maliye Bakanlığına bağlı Hazine (Treasury of the Republic) tarafından yürütülmektedir. Mali yönetim ve kontrol merkezi uyumlaştırma birimi Hazine içinde yer alan **Muhasebe ve Mali Hizmetler Müdürlüğü'dür (Accounting and Financial Services Directorate)**.

İç denetim alanında merkezi uyumlaştırma birimi ise başında **İç Denetim Komisyoneri** (Commissioner of Internal Audit) bulunan, İç Denetim Kuruluna (Internal Audit Board) rapor veren ve iç denetim fonksiyonunu yürütmekten sorumlu **İç Denetim Birimi'dir (Internal Audit Service)**.

İç Denetim Komisyonerinden aldığı raporlar doğrultusunda Bakanlar Kuruluna rapor veren bağımsız **İç Denetim Kurulu** vardır. Kurul, iç denetim hizmetlerini izlemek ve kalitesini

değerlendirmek ve sonuçları Bakanlar kuruluna raporlamak görevlerini yürütmektedir.

Muhasebe ve Mali Hizmetler Müdürlüğü

Hükümetin hesap verebilirlik sisteminin düzgün ve etkin bir şekilde işleyişi konusunda esas sorumlu birimdir.

Maliye politikalarının etkin uygulanmasını sağlamak amacıyla kamu mali işlemlerinin anayasal, yasal yönetiminin ve sorumlu yönetiminin izlenmesi ve gözlenmesinden sorumludur.

İç Denetim Biriminin Görevleri;

İç Denetim Komisyoneri tüm kamu idarelerinde iç denetim faaliyetinin yürütülmesinden sorumludur. Bu amaçla İç Denetim Komisyonerinin görevleri;

- İç kontrol sistemlerinin yeterliği ve etkinliğini incelemek ve değerlendirmek,
- İşlemlerin ve süreçlerin ekonomiklik, etkinlik ve etkililiğini incelemek ve değerlendirmek,
- Politikalara, prosedürlere, yasal zorunluluk ve düzenlemelere uyumu sağlamak amacıyla oluşturulan sistemleri incelemek ve değerlendirmek,
- Yönetim ve kontrol sistemlerinin yeterliğini değerlendirmek,

- Varlıkların korunması, kaynakların yönetimi konusunda önerileri incelemek ve değerlendirmek,
- Program, plan ve faaliyetleri belirlenen amaçlara ulaşılmasını sağlamak amacıyla değerlendirmek,
- İç kontrol sistemlerinin uygunluğu konusunda önerilerde bulunmak,
- Mali ve işlemsel bilginin güvenilirliğini, gerçekliğini ve bütünlüğünü değerlendirmek,
- Karar verme sürecinin ve bilgi ortamının kalitesini değerlendirmek, iç denetim kapsamında diğer görevleri yürütmek.

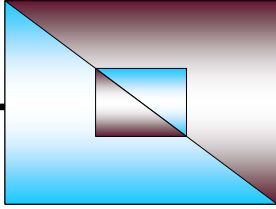
Merkezi Uyumlaştırma Biriminin Temel Düzenlemeleri;

- Mali ve Muhasebe Talimatları (Financial and Accounting Instructions)
- İç Denetim Kanunu (Internal Audit Act)
- Etik Kurallar (Code of Ethics)
- İç Denetim Yönergesi (Internal Audit Manual)

5) Letonya

Letonya'da kamu iç mali kontrol alanında temel otorite Maliye Bakanlığı'dır. Mali yönetim ve kontrol fonksiyonunu yürütmek üzere 3 yapısal birim vardır:

- Maliye Bakanlığı Bütçe Daire Başkanlığı
- Maliye Bakanlığına bağlı Hazine (Treasury)
- Maliye Bakanlığı içinde İç Denetim Dairesi (Internal Audit Department)

Mali Yönetim ve Kontrol Merkezi Uyumlaştırma Birimi Maliye Bakanlığı içinde yer alan **Hazine**'dir. Hazine, mali yönetim ve kontrol alanında uyumlaştırmadan, metodolojilerin geliştirilmesinden ve rehberler hazırlanmasından sorumludur.

İç denetim merkezi uyumlaştırma birimi ise Maliye Bakanlığı içinde yer alan **İç Denetim Dairesidir**. İç Denetim Dairesi, kamu sektöründe iç denetim metodolojilerinin uyumlaştırılmasından sorumludur.

Letonya'da danışma niteliğine haiz **İç Denetim Konseyi** kurulmuştur. Kamu sektöründe iç denetim sisteminin uygulanması, tek bir iç denetim politikasının geliştirilmesi, iç denetim faaliyetlerinin geliştirilmesi faaliyetleri İç Denetim Konseyi tarafından koordine edilir. Maliye Bakanlığı İç Denetim Konseyi'nin sekretaryasını yürütmektedir.

Hazine'nin Görevleri;

- Mali yönetim ve kontrol alanında uyumlaştırma ve koordinasyonu sağlamak,
- Mali yönetim ve kontrol alanında metodolojiler geliştirmek.

İç Denetim Dairesinin Başlıca Görevleri;

- Maliye Bakanlığının ve tüm idarelerin iç kontrol sistemlerini düzenli olarak değerlendirmek, ilerletmek için gerekli tavsiyelerde bulunmak ve tavsiyelerin uygulanmasını izlemek,
- Avrupa Komisyonu tarafından tamamı ya da bir kısmı karşılanan proje ve programlarda iç denetçilerin çalışmaları içinde yer almak,
- İç denetim faaliyetlerini koordine etmek, iç denetim metodolojisi geliştirmek ve güncellemek ve bu alanda tavsiyeler geliştirmek,
- İç Denetim Konseyi Sekretaryasının işlerliğini sağlamak.

Merkezi Uyumlaştırma Biriminin Temel Düzenlemeleri;

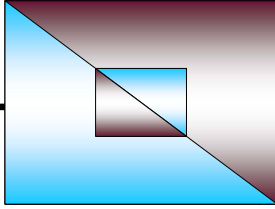
- İç Denetim Kanunu (Internal Audit Law)
- Denetim Yönergesi (Audit Charter)
- İç Denetim Elkitabı (Internal Audit Handbook)

6)Litvanya

Mali kontrol ve iç denetimin geliştirilmesinden ve uyumlaştırılmasından Maliye Bakanlığı sorumludur.

Maliye Bakanlığı içinde **Mali Kontrol Metodoloji Dairesi (Financial Control Methodology Department)**, mali

kontrol ve iç denetim alanlarında kanunların hazırlanması ve kurumlara bu alanlarda metodolojik rehberlik vermekten, bu kanunların uygulanmasını koordine etmek, kurumlarda iç denetim birimlerinin çalışmalarını incelemek ve değerlendirmekten sorumludur.

İç denetim alanında sistemin koordinasyonu ve geliştirilmesinden sorumlu, Maliye Bakanlığına tavsiyelerde bulunacak idareler üstü bir Daimi Komisyon bulunmaktadır.

Mali Kontrol Metodoloji Dairesinin Görevleri;

- Mali yönetim ve kontrol ile iç denetim alanında mevzuat ve metodolojilerin geliştirilmesi, uyumlaştırılmasını ve tüm kamu sektöründe uygulamaların koordinasyonunu sağlamak,
- Kamu idarelerinde iç denetim alanında mali yönetim ve kontrol prosedürleri ve el kitapları, denetim izleri, iç denetim yönergesi modeli, etik kurallar geliştirmek,
- Tüm kamu idareleri tarafından kullanılacak risk analiz metodolojileri geliştirmek,
- Mali kontrol ve iç denetim konularında metodolojik rehberlik vermek,
- İç denetim faaliyetlerinin değerlendirilmesi faaliyetlerini gerçekleştirmek,

- Belirtilen gerekliliklerin uygulanmasını izlemek,
- Kamu idarelerinde iç denetim hizmetlerinin işleyişini incelemek.

Merkezi Uyumlaştırma Biriminin Temel Düzenlemeleri;

- İç Kontrol ve İç Denetim Hakkında Kanun (Law on Internal Control and Internal Audit)
- İç Denetim Rehberi (Internal Audit Manual)

7) Macaristan

Kamu iç mali kontrol sisteminin geliştirilmesinden sorumlu temel otorite Maliye Bakanlığı'dır.

Maliye Bakanlığı içinde yer alan **Mali Kontrol Başkanlığı (Department of Financial Control)** mali yönetim ve kontrol ile iç denetim alanlarında merkezi uyumlaştırma birimi görevini yürütmektedir. Merkezi uyumlaştırma birimi; kamu iç mali kontrol sisteminin gelişiminden, düzenlenmesinden, koordinasyonundan ve uyumlaştırılmasından sorumludur.

Mali Kontrol Başkanlığı;

- Mali Yönetim ve Kontrol Birimi (Financial Management and Control Unit)
- İç Denetim Birimi (Internal Audit Unit)
- Yasal ve Koordinasyon Biriminden (Legal and Coordination Unit) oluşmaktadır.

Merkezi uyumlaştırma birimi olarak Maliye Bakanlığı, mali kontrolün her aşamasında kamu iç mali kontrol sisteminin standart ve uyumlaştırılmış olarak tamamen uygulanmasını sağlamak amacıyla kamu iç mali kontrol sistemini koordine eder. Genel bir kamu iç mali kontrol stratejisi belirler.

2004 yılında **İç Denetim Kurulu** kurulmuştur. Kurul iç denetim sisteminin bağımsızlığını sağlamak ve uygulama sonuçlarını bakana raporlamaktan sorumlu bakanlık üstü bir birimdir ve kurula Maliye Bakanı başkanlık etmektedir.

Merkezi Uyumlaştırma Biriminin Görevleri;

- Mali yönetim ve kontrol ve iç denetim sistemlerini ve metodolojilerini uyumlaştırmak ve koordine etmek,
- Mali yönetim ve kontrol ile iç denetim faaliyetlerini değerlendirmek ve incelemek,
- Rehber hazırlamak,
- Rehberler ve elkitaplarının uluslararası standartlara ve merkezi uyumlaştırma birimi tarafından

oluşturulan modele uygunluğunu incelemek,

- İç denetim faaliyetlerinin belirlenen modele uygun olarak yapılıp yapılmadığını incelemek,
- Mali kontrol ve denetim sistemlerini koordine etmek ve uyumlaştırmak.

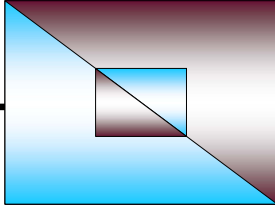
Merkezi Uyumlaştırma Biriminin Temel Düzenlemeleri;

- İç Denetim Kararnamesi (Internal Audit Decree)
- İç Denetim Standartları
- Etik Kurallar
- İç Denetim Yönergesi
- İç Kontrol Kılavuzu ve Modeli (Internal Control Manual and Templates)
- Kamu İç Denetimi için Genel Rehber (General Guidelines for Public Internal Audit Draft)

8) Malta

Malta'da kamu iç mali kontrol sistemi iç denetim ile mali kontrolden oluşmaktadır. Bu görevler kanunla birbirinden ayrılmış ancak aynı birim

tarafından yürütülmektedir. Malta'da bu fonksiyonları yürüten birim **İç Denetim ve Soruşturmalar Genel Müdürlüğü'dür (Internal Audit and Investigations Directorate-IAID)**.

Merkezi Uyumlaştırma Birimi, Başbakanlık Hükümet Sekreterliği içinde yer alan **İç Denetim ve Soruşturmalar Genel Müdürlüğü'dür**. İç Denetim ve Soruşturmalar Genel Müdürlüğü tüm kamu sektöründe iç denetim ve mali kontrolü merkezi olarak yürütür ve Maliye Bakanlığına mali yönetim ve kontrol sistemleri hakkında önerilerde bulunur. İç Denetim ve Soruşturma Müdürlüğü Hükümet sekreterine rapor vermektedir.

İç Denetim ve Soruşturmalar Genel Kurulu (The Internal Audit and Investigations Board - IAIB) Malta'da kamu iç mali kontrol fonksiyonunu izlemekle sorumlu bağımsız bir birimdir. İç Denetim ve Kontrol Kurulu Başbakan tarafından atanmaktadır ve doğrudan Başbakana karşı sorumludur. Kurul başkanı fonksiyonel olarak bağımsızdır. Kamu iç denetim fonksiyonunun gelişimi ve mali kontrolün daha iyi bir şekilde yerine getirilmesi için prosedürler ve metodolojiler geliştirir.

İç Denetim ve Soruşturmalar Genel Müdürlüğü'nün Görevleri;

- Etkin bir iç denetim ve mali kontrol fonksiyonu sağlamak üzere politikalar, prosedürler ve uygulamalar belirlemek.
- İç denetim hizmetlerinin kamu yararına uygun olarak etkinliğini arttırmak.

Merkezi Uyumlaştırma Biriminin Temel Düzenlemeleri;

- İç Denetim ve Mali Soruşturma Kanunu (Internal Audit and Financial Investigations Act)
- Mali Yönetim ve Denetim Kanunu (Financial Administration And Audit Act)
- İç Denetim ve Soruşturma Yönergesi (Internal Audit and Investigation Manual)
- İç Denetim ve Soruşturma Müdürlüğü ve İç Denetim ve Soruşturma Kurulu için İç Denetim Tüzükleri (Internal Audit Charters)
- İç Denetim ve Soruşturma Fonksiyonu Dokümanı (Internal Audit and Investigations Function Document)

9) Polonya

Maliye Bakanlığı, mali kontrol ve iç denetim sistemlerinin koordinasyonundan sorumlu temel otoritedir. Maliye Bakanlığı bünyesinde 2002 yılında kurulan **Mali Kontrol ve İç Denetim Koordinasyon Dairesi (Financial Control and Internal Audit Co-ordination Department)**, hem mali yönetim ve kontrol merkezi

uyumlaştırma birimi hem de iç denetim merkezi uyumlaştırma birimidir. Merkezi uyumlaştırma biriminin başındaki kişi Genel İç Denetçidir. Genel iç denetçi fonksiyonel ve operasyonel olarak bağımsızdır ve doğrudan bakana rapor verir.

Merkezi Uyumlaştırma Birimi Olarak Mali Kontrol ve İç Denetim Koordinasyon Dairesinin Görevleri;

- Mali yönetim ve kontrol ile iç denetime ilişkin yöntemler belirlemek, rehberler hazırlamak,
- Mali kontrol ve iç denetim standartlarını geliştirmek ve yayınlamak,
- Mali kontrol ve iç denetimin geliştirilmesi için gerekli tedbirleri almak.

Merkezi Uyumlaştırma Biriminin Temel Düzenlemeleri;

- Mali Kontrol Standartları (Financial Control Standards)
- İç Denetim Standartları (Internal Audit Standards)
- Kamu Kurumları için İç Denetim Yönergesi (Internal Audit Charter in the Public Finance Sector Organizations)
- Maliye Bakanlığı İç Denetim Uygulamaları için Ayrıntılı Yöntem ve Prosedürler Hakkında Düzenleme (Regulation of MoF Concerning the Detailed Method and Procedure of Performing the Internal Audit)

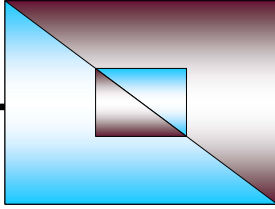
10) Romanya

Mali yönetim alanında politikaların belirlenmesinden ve uygulanmasından sorumlu merkezi idare Maliye Bakanlığı'dır. Maliye Bakanlığı, kamu kaynaklarının ve varlıkların sağlam mali yönetim ilkeleri doğrultusunda kullanıldığı konusunda güvence sağlamak üzere koordinasyon, rehberlik ve danışma görevlerini yürütür. 2003 yılında **İç Denetim Merkezi Uyumlaştırma Birimi (The Central Harmonisation Unit for Public Internal Audit)** Maliye Bakanlığı içinde bir Genel Müdürlük şeklinde örgütlenmiştir.

Merkezi uyumlaştırma biriminden ayrı olarak, diğer kamu idarelerinden uzmanların yer aldığı danışma niteliğinde, bakanlıklar arası bir **Kamu İç Denetim Komitesi (The Committee for Public Internal Audit)** faaliyet göstermekte, ayrıca tüm kamu idarelerinde iç denetim birimleri yer almaktadır. Komite, iç denetim alanında stratejiler belirlenmesi ve faaliyetlerin geliştirilmesi konularında merkezi uyumlaştırma birimine danışmanlık yapmaktadır.

Mali yönetim ve kontrol alanında merkezi uyumlaştırma görevi Bakanlık içinde yer alan **Önleyici Mali Kontrol Genel Müdürlüğü (General Directorate for Preventive Financial Control)** tarafından yürütülmektedir. Ayrı bir mali yönetim ve kontrol merkezi uyumlaştırma birimi kurulması konusu üzerinde çalışılmaktadır.

İç Denetim Merkezi Uyumlaştırma Biriminin Görevleri;

- Kamu idarelerinde iç denetimi uyumlaştırmak ve rehberlik sağlamak,
- Kamu iç denetimi alanında bir strateji geliştirmek ve yürütmek,
- İç denetim faaliyetlerinin yürütülmesi için yasal çerçeve ve prosedürler geliştirmek ve bu faaliyetlerin etkinliğini sağlamak,
- İç denetçilerin mesleki eğitimlerini koordine etmek

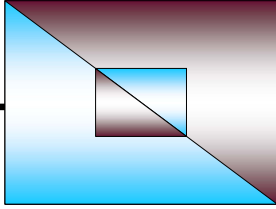
Mali Yönetim ve Kontrol Merkezi Uyumlaştırma Biriminin Görevleri;

- AB standartlarına ve bu alandaki gelişmelere uygun olarak mali yönetim ve kontrol standartlarını hazırlamak,
- Yönetimsel risk alanında metodolojiler geliştirmek,
- Kamu kurumlarında mali yönetim ve kontrol sistemlerinin çalışmalarını izlemek,
- Kamu kaynaklarının ve varlıklarının mali yönetiminin iyi yapılması için harcamacı bakanlıklara devredilen mali uygulamaların metodolojik kurallara uygunluğunu takip etmek,
- İç kontrolden sorumlu birimleri izlemek ve bu konuda onlara rehberlik yapmak,

- İlgili bakanlıkla işbirliği içinde, kamu kurumlarında mali yönetim ve kontrol alanında faaliyette bulunan personelin mesleki eğitim faaliyetlerini yürütmek,
- Kamu kurumlarında iç kontrol alanında raporlama sistemlerini geliştirmek.

Merkezi Uyumlaştırma Biriminin Temel Düzenlemeleri;

- Kamu Maliyesi Kanunu (Act on Public Finance)
- Kamu İç Denetim Kanunu (Law on Public Internal Audit)
- İç denetim ve Önleyici Mali Kontrol Kuralları (Ordinance on the Internal Audit and Preventive Financial Control)
- Kamu Kurumlarında İç Kontrol Standartlarını Kapsayan İç Kontrol Kuralları (Internal Control Code Comprising the Internal Management/Control Standards at Public Entities)
- Kamu İdareleri için İç Kontrol Standartları (Internal Control Standards for Public Institutions from Romania)
- İç Kontrol Anketi (Questionnaire Regarding the Internal Control)
- Kamu İç Denetimi Hakkında Genel Kurallar (General Norms on Public Internal Audit)

- Kamu İç Denetçileri Etik ve Profesyonel Davranış Kuralları (Code on the Ethical and Professional Conduct of the Public Internal Auditor)

11) Slovenya

Kamu iç mali kontrol alanında temel otorite Maliye Bakanlığı'dır. Merkezi uyumlaştırma birimi, Maliye Bakanlığı içinde yer alan **Bütçe Denetim Birimi'dir (Budget Supervisory Service)**. Daha sonra birimin bağımsızlığını arttırmak için 2004 yılında Maliye Bakanlığı içinde yer alan özerk yapıda olan **Slovenya Cumhuriyeti Bütçe Denetim Ofisine** dönüştürülmüştür. Bütçe Denetim Ofisi, mali yönetim ve kontrol ile iç denetim alanlarında metodolojilerin geliştirilmesinden ve bu alanlarda koordinasyonun sağlanmasından sorumlu merkezi yapıdır.

Bütçe Denetim Ofisinin Görevleri;

- Kamu sektöründe mali yönetim ve kontrol ve iç denetim alanlarında metodolojiler ve standartları uyumlaştırmak,
- Rehberler yayınlamak,
- İç denetim birimleri ve yönetim için teknik danışmanlık sağlamak,
- Tavsiyelerinin yerine getirilip getirilmediğini kontrol etmek,
- Bütün kamu idarelerinde mali yönetim ve kontrol ile iç denetim fonksiyonlarının performansını ayrıntılı olarak yıllık ya da başka şekilde Maliye Bakanlığına ve Hükümete raporlamak, böylece iç denetim birimleri arasında uyumlaştırmanın geliştirilmesini sağlamak ve Hükümeti karar alma sürecinde desteklemek,
- Tüm kamu kurumlarında mali yönetim ve kontrol ve iç denetim alanında ilgili personele yönelik olarak eğitimler düzenlemek,
- AB ve diğer uluslar arası kuruluşlarla iletişim halinde olmak,
- İç denetim birimi başkanları için düzenli toplantılar düzenlemek,
- İç denetim birimi başkanının adaylığı, atanması, transferi, görevden uzaklaştırılması konularında tavsiyelerde bulunmak.

Merkezi Uyumlaştırma Biriminin Temel Düzenlemeleri;

- KİMK İşleyişinin Uyumlaştırılması için Rehber Hakkında Tüzük (Regulations on Guidelines for the Harmonised Functioning of the Public Internal Financial Control)
- Harcamacı Birimlerde İç Kontrol Kriterleri Hakkında Kurallar (Rules for Criteria Internal Control in Direct Spending Units)

- Kamu İç Denetim Rehberi (Guidelines for State Internal Auditing)

- Nihai kamu hesapları ile birlikte harcama sonrası mali kontrol ve iç denetim uygulama sonuçları hakkında özet raporu Hükümete sunmak.

12) Slovakya

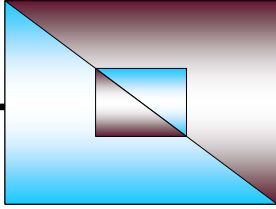
Kamu iç mali kontrol alanında temel otorite Maliye Bakanlığı'dır. 2001 yılında Maliye Bakanlığı içinde kurulan **Mali Kontrol ve İç Denetim Metodolojisi Birimi (The Unit of Financial Control and Internal Audit Methodology)** merkezi uyumlaştırma birimi fonksiyonlarını yerine getirmektedir. Merkezi uyumlaştırma birimi, mali yönetim ve kontrol ile iç denetim alanlarında mevzuat hazırlanmasından, mali kontrol ve iç denetim alanlarında ve mali yönetim ve kontrol sistemleri hakkında metodolojilerin ve yönergelerin geliştirilmesi ve uyumlaştırılmasından sorumludur.

Mali Kontrol ve İç Denetim Metodolojisi Biriminin Görevleri;

- Mali kontrol ve iç denetim uygulamalarını uyumlaştırmak,
- Mali kontrol ve iç denetim gibi kontrol birimlerinde görev alan personelin mesleki eğitimini sağlamak,
- Avrupa Birliği kurumları ile işbirliği yapmak,
- Mali Kontrol ve İç Denetim Kanunu ve bu alandaki diğer düzenlemelerin uygulanmasını izlemek,

Merkezi Uyumlaştırma Biriminin Temel Düzenlemeleri;

- Mali kontrol ve İç Denetim Kanunu (Act on Financial Control and Internal Audit)
- Mali Kontrol Birimleri Hakkında Kanun (Act on Financial Control Administrations)
- Mali Kontrol Raporlarının İçeriği Hakkında Kararname (Decree of the Ministry of Finance on the Contents of Annual Report on Results of Financial Controls)
- Mali Kontrol Sonuçları Raporu hakkında Kararname (Decree Statement on Results of Financial Controls for the Year)
- Slovak Cumhuriyetinde İç Denetim Fonksiyonuna Geçiş Konusunda Rapor (Report on Introducing Internal Audit Function in the Slovak Republic)
- İç Denetim Rehberi
- Uygunluk Denetimi Rehberi
- Mali Denetim Rehberi
- Performans Denetimi Rehberi
- İç Denetçiler için Etik Kurallar
- İç Denetim Yönergesi

- Harcama Sonrası Mali Kontrolörler için Rehber (Guidelines for Ex-post Financial Controllers)

Sonuç

Avrupa Birliği genişleme sürecinde, aday ülkelerde etkin bir mali kontrol sisteminin kurulması amacıyla Avrupa Komisyonu tarafından geliştirilen “Kamu İç Mali Kontrol” yaklaşımı kapsamında merkezi uyumlaştırma fonksiyonu önem kazanmıştır. AB(15) ülkelerinde ulusal bütçe için merkezi uyumlaştırma birimi olarak merkezi yapılar kurulmamıştır. Son üye (12) ülkede ise Kamu İç Mali Kontrol yaklaşımı gereği, mali yönetim ve kontrol ile iç denetim alanlarında standartlaşma ve metodolojiyi geliştirmek üzere merkezi uyumlaştırma birimleri kurulmuştur.

Merkezi Uyumlaştırma Birimlerinin Maliye Bakanlığı içinde kurulması yönündeki Avrupa Komisyonu görüşü esas alınarak çoğu ülkede merkezi uyumlaştırma birimleri Maliye Bakanlığı içinde örgütlenmiştir. Sadece Malta ve GKRY’ de merkezi uyumlaştırma birimlerinin Maliye Bakanlığı içinde olmadığı görülmektedir.

Merkezi Uyumlaştırma Birimleri tek çatı altında olabileceği gibi ikili yapıda olabildiği de görülmektedir. Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Litvanya, Macaristan, Malta, Polonya, Slovakya ve Slovenya’da tek bir Merkezi Uyumlaştırma Birimi hem mali yönetim ve kontrol hem de iç denetim alanında faaliyet göstermektedir. Letonya ve Romanya’da ise merkezi uyumlaştırma fonksiyonu ayrı birimler tarafından yürütülmektedir.

Bazı ülkelerde merkezi uyumlaştırma birimlerinin yanı sıra danışma niteliğini haiz bağımsız kurulların yer aldığı da görülmektedir. Estonya, GKRY, Letonya, Litvanya, Macaristan, Malta ve Romanya’da iç denetim alanında merkezi uyumlaştırma biriminden ayrı olarak bakanlıklar arası bağımsız kurullar bulunmaktadır.

Bütün ülkelerde Merkezi Uyumlaştırma Birimleri, mali yönetim ve kontrol ile iç denetim alanlarında standartlaşma ve metodolojiyi geliştirmek, idareler arası uyum ve koordinasyonu sağlamak ve bu alanda iyi uygulama örneklerini yaymak üzere faaliyetlerde bulunmakta ve bu amaçla düzenlemeler yapmaktadır.